

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “ชุมชนหนองเหมือดแอ่กับกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในเด็กและเยาวชน ตำบลหนองเรือ อำเภอโนนสูง จังหวัดหนองบัวลำภู” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบ PAR (participatory Action Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร 2) เพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อเด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชน และ 3) เพื่อศึกษาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

เก็บข้อมูลโดยศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสังเกตพฤติกรรม โดยเป็นการวิจัยในเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 10 - 18 ปี ที่มีสถานภาพอยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และอาศัยอยู่ในพื้นที่ช่วงเวลา 1 มิถุนายน 2551 - 31 พฤษภาคม 2552

ผลการศึกษาพบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านครอบครัว คือ การเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ไม่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สำคัญสูงถึงร้อยละ 75 2) เด็กและเยาวชนร้อยละ 83 ขาดความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิต 3) เครื่องแอลกอฮอล์ ที่มีการดื่มเกือบทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ 4) โทรศัพท์มือถือ ที่ใช้สื่อสารกันเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงมากยิ่งขึ้น 5) การทำงานร่วมกันของภาคีที่เกี่ยวข้องยังมีการประสานงานกันน้อย

ผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เกิดผลกระทบต่อตัวเยาวชนมากที่สุดถึงร้อยละ 75 ได้แก่ 1) ผลกระทบเด็กเยาวชน ได้แก่ ร่างกายทรุดโทรม จิตใจหม่อลอย มีค่าใช้จ่ายมากขึ้น ต้องออกจากระบบการศึกษา โอกาสการทำงานลดลง 2) ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้มีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น เป็นภาระของตายายที่ต้องเลี้ยงดูหลาน และชุมชนไม่ยอมรับ 3) ผลกระทบต่อชุมชน งบประมาณคุมกำเนิดและการวางแผนครอบครัวของสถานีนามัยหนองเรือเพิ่มจาก 13 บาท เป็น 15.20 บาท (ต่อหัวประชากร)

จากผลที่ได้จากการศึกษานั้น ได้นำไปสู่การคืนข้อมูลกลับสู่ชุมชนในรูปแบบบูรณาการเข้ากับเวทีการประชุมขององค์กรภาครัฐและภาคประชาชนในชุมชน ได้แก่ การประชุมผู้นำชุมชน การประชุมชาวบ้าน การประชุมครูและผู้ปกครอง การประชุม อสม.และแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว เป็นต้น

ต่อจากนั้นดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ 1) การดำเนินกิจกรรมงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติปี 2552 ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดพื้นที่กิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชนในทางสร้างสรรค์ 2) โครงการพัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนตำบลหนองเรือ ใช้งบประมาณของโครงการวิจัยและขอรับสนับสนุนงบประมาณเพิ่มจาก อบ.ต.หนองเรือ จำนวน 50,000 บาท 3) กิจกรรมเข้าค่ายเยาวชนเพื่อพัฒนาทักษะวิทยากรกระบวนการ

ผลการดำเนินการวิจัย ทำให้ 1) สถิติการตั้งครรภ์ของมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ลดลงจากเดิม ร้อยละ 55 2) ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของเด็กที่มิวิจัย 3) เยาวชนที่มิวิจัยมีทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ สามารถขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ

ยกระดับทีมวิจัยเยาวชนเป็นสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองเรือ มีทักษะการนำเสนอข้อมูลสู่ชุมชนในรูปแบบการแสดงละครสั้น และมีการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน มากขึ้น เห็นได้จากการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนระดับตำบล โดยใช้งานวิจัยชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา 4) ทีมวิจัยชุมชนขยายงานครอบคลุมหลายด้าน อาทิ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติริมเขื่อนอุบลรัตน์ การอนุรักษ์ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน กิจกรรมการเยี่ยมบ้านของผู้ป่วยเอดส์โดยเยาวชนร่วมกับเครือข่ายในชุมชน มีเวทีในการเรียนรู้และพื้นที่แสดงออกของเด็กเยาวชนมากขึ้น แต่ทั้งนี้ควรได้นำเสนอข้อเท็จจริงที่ได้สู่ชุมชน เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนงาน โครงการลักษณะที่เน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในภายโอกาสต่อไป